

XXVI

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

391

Uppt. av

Adolf Gustafsson

Anmärkingar:

391

efter

i Backlunda BjörksrikJänickers härad, Södermanlands län.Folkminnen och folketänker

(Ivar Lüs frågesvarsmulär nr II.) F.F. 2

1) Om kvinnan under hemsittandet
 blev skrämmd, skulle hon ej taga med hän-
 derna på kroppen, ty på det ställe där hon
 tag med händerna, erhåll då barnet ett
 märke liksom det förmil varar mo-
 dern skrämmdes. Rikade hon dock att
 göra en sidan rörelse, skulle hon ganska
 ta med handen på höften och sidan

(14.5)

på det ställe, som hon först berörde, - så fick barnet inget mer av den första rörelsen. I öfrigt skulle hon vara i arbete så mycket som möjligt.

2) Mycket frukt och grönsaker skulle hon äta. Däremot fick hon ej förtära starkt kryddad eller sur mat.

3) Väva och spinna fick hon ej i någon nämnvärd grad. Moderns tankar och lygnad under havandeskapet överfördes på barnet. Gick hon i kyrkan, skulle hon ha mycket i barnen, vidare fick hon ej gå på kyrkgården eller över några graver, ty i så fall fick barnet fallandesjuker. I kyrkan fick hon ej sitta med korsleyda ben, ty så skulle barnet bli vankelegt.

- 4) Hon bemöttes med förakt och måste hålla sig innesluten så mycket som möjligt och i öfrigt uppträda sömjukt och skuldmadretet.
- 6) Hustrun skulle inder barnvården ha på sig sin mans vigselring, lindring skulle därigenom åstadkommas.
- 8) Om en man skiljer en levande orms och en grada från varandra, sedan ormen hypnotiserat graden och är färdig att sluka henne, för han förmåga, att om han lyfter en barnsängskvinnas tre gånger underlätta förlösningsen.
- 9) Barnsängskvinnan skulle skjutras fort i en arbetsvagn på en fjärrväg, även skulle hon biva sin mans skjorta på sig, både delarna skulle giva lindring

sida 4.

Acem 391

vid födseln.

11.) Då det nyfödda barnet hade födelse-
fläcken, skulle blodet i navettringen
användas för borttagande av dessa.

12.) Pegertuvan gömdes, för att vid eldbränder,
vissade av åskslag, bärs omkring brand-
stället, - elden skulle därigenom släckas.

13.) Om en barnafödelska "gick över sin
tid," skulle hon låta ett sträta ur för-
klädet, - detta skulle då hjälpa.

15.) Maran skulle försöksats av onda män-
niskors tankar om en person med
denne sov. Personen, som hade maran
kunde komma ifrån den, genom att
saga till den människan, som länkt de
onda tankarna: "Varför kan du inte låta
mig vara i fred om nätterna."

Upps. 1800-1850

Örebro 1800-1850
Föreläsning 1800-1850
1919-20

- 16/ Hon fick ej gå ut på en landsväg och den, som såg henne där, hade rättighet att skjuta henne.
- 17/ När hon hade kommit hem från kyrktagningen, skulle hon med ett ris gea barnet några lätta slag, detta skulle då bli ett litet straff.
- 21/ Medan ^{barnet} ammor var odäpt, skulle modern ha pengar (trölpengar) av varje besökande. Dessa skulle, så fort de kommit in i huset, gå till ugnen och röra omkring i asken. Gröt och fruktsoppa fördes till barnsängskammaren.
- 22/ Då barnet första gången lindades skulle i lindeln läggas in tre avbrutna synilar, vittlök och pengar, detta upprepades vid varje omvårdning av barnet,

tills detta döpts. Barnet skulle därigenom
bliva skyddat mot tralldom och skada.

26) Då barnet badades skulle litet salt
tillsättas badvattnet, och efter badningen
skulle ett eldkal läggas i vattnet. Det
skulle slås ut på ett sådant ställe att man
miste gå däröver. Det fick ej slås ut
efter märkets inbrätt.

28) Försigtighetsnätten med badvattnet
skulle fortsättas även en längre tid efter
döpet.

33) Man fick ej tvätta kläderna i sjö-
vatten eller rinnande vatten, och lika-
ledes fingo ej kläderna hänga ute efter
märkets inbrätt.

34) Barnets naglar skulle klippas på
en fredeg, och sedan skulle man klippa

tre gånger i trä, därefter skulle ej någon kunna trolle med de auklippsta naglarna. Då barnet gäspade talades mycket om barnet.

35/ Man skulle ej vaggga den tomma vaggan, och då vaggan var tom fick ej vaggtricket ligga uppväckt, ty om några fåglar fråga över huset, då kunde barnet få någon sjukdom.

37/ Modern skulle om kvällarna ta barnet i famnen och läsa "Fader vår", för att skydda det mot bortbytning. Kven efter dopet kunde barnet bli bortbytt.

38/ Barnets fader skulle gå, så att han mötte barnet, då det bars ut för att föras till dopet. Den person, som bar barnet till dopet fick ej stanna och kasta vatten

under födelsen till dopstället, ty då skulle barnet sedan väta i sängen. Under dopakten skulle gudsmorsso tygt läsa efter prästen, barnet skulle därigenom bliva duktigt att läsa.

39/ Faddrarna skulle vara kricka och duktiga, barnet skulle då bliva det också.

42/ Man räknade ofta på, att barnet skulle komma att likna någon vars namn det bar.

44/ Om barnet skrek under döpsakten, skulle det bliva en duktig sångare. Barnet fick ej sova under döpsakten då skulle det bliva senfärdigt.

45/ Dopvattnet fick ej användas till något efter dopet.

46/ Man skulle låta barnet ligga och sova

i dopkläderna efter hemkomsten från dopet.

47/ En havande kvinna fick ej se på en karin eller en hase, ty gjorde hon det och samtidigt tog sig på mummen skulle barnet bli harmynt.

48/ Mot engelska ijuken skulle barnet "järddras" d. v. s. dragas under en levande träbrat, som höjts upp från marken.

Så skulle barnets naglar klippas på vänster fot och höger hand, höger fot och vänster hand och så skulle ett ägg kokas i barnets urin, de avklippta naglarna läggs i ägget, som sedan en torsdagsnatt skulle bäras till en myrstock och gömmas i denna. Mot fallandesat skulle ett plagg rivas av personen, som hade

fallandesjöt och plögget ögonblickligen
kastades i elden. Strumpbonders fingor ej
knytas på insidan av barnets ben. Då
blor barnet matlagligt för vissa sjuk-
domar. Mat gulsot skulle barnet dricka
av sin egen urin eller också äta upp en
huvudlus. Mat "revorm" eller "ringorm" skulle
ett söndagsbarn, d. v. s. en, som är född på
söndag, spottas tre gånger på det sjuka stället.
Bälder och utslag fick man genom berö-
ring med personer, som hade sådant eller
också hade man blivit "påsat" det av
andra. Man kunde bli av med det,
om man tog något av blodet eller va-
ret från det ondska stället och sedan stoppade
in det i ett barkhål på ett träd. Den män-
niska eller fågel, som sedan kom i be-

röring med trödet fick då sjukdomen.
Värter skulle man få om man fick
äggratten, d. v. s. vatten var i ägg blivit
kasta, på händerna eller annan del av
kroppen; även kunde man bliva "påsatte"
värter, men om man tog en fläsksvål
och med den beströkte värtorna, och sedan
gömde svålen under en sten skulle vär-
terna försvinna så snart svålen för-
multat. Ett annat sätt att ta bort
värter var att räkna dem och sedan ta
lika många örter och beröra varje värta
med en ört och sedan kasta örterna i en
vattensamling, som ej torbade ut. Ännu
ett annat sätt var att tvätta sig i regnvatten,
som samlats i en fördjupning på en sten.

49/ Största faran för barnet att få lytesfel ansigs vara under svure hjälften av havandeskapet.

51/ När barnet var mellan nio mån. och tre år skulle det avvörjas. Man strök då tjära eller dylikt på bröstvårtarna för att barnet skulle bli rädd för dem.

Om modern mjölkade på varma stener skulle mjölken upphöra att bildas.

52/ Omkring en månad skulle barnet vara linbet med armarna intill kroppen och sedan skulle det ha kalt tills det blev omkring tre och fyra år. Därefter blev klädseln såsmåningom densamma som de vuxnas.

53/ Man gick bakom barnet och höll det under armarna och lärde det på så vis

att gå.

54) Barnet straffades med ris eller käpp.

Belöning var någon godis i matning, träsakar eller tyglockor. Då barnet lät sig läsa "värpte tuppen" d. v. s. det gick till så att, då barnet var flitigt, en slent eller något annat, som var kärt för barnet, lades vid den i abc-boken avbildade tuppen, och barnet hölls i den tro att tuppen värpte för att belöna dess flit.

56) Barnet fick ej nysta baklänges på ett nyston, ty då nystade det åt djävulen; ej heller fick barnet gå baklänges, ty då drog det loss åt samma "patentat."

57) Barnen måste uppträda artigt och hövligt mot äldre personer. Den som inte,

som ej lyfte på nissen då han hörde
skulle på skav i huvudet. - Barnåld-
ern uppträdde då barnet var konfir-
merat eller vid en ålder av 15-16 år.